

ĐẠI THỪA TRUNG QUÁN LUẬN THÍCH

QUYỂN 6

Phẩm 7: QUÁN HỮU VI

Phần 2

Lại nữa, có người nói: Tông tôi có đạo lý riêng, làm cho pháp sinh kia xa lìa lỗi vô cùng, nên tụng của tông kia nói:

*Như đèn luôn tự chiếu
Cũng hay chiếu nơi khác
Pháp sinh kia cũng vậy
Tự sinh lại sinh tha.*

Luận giả nói: Nói như thuyết này cũng chẳng hợp đạo lý, vì không có sự chiếu, nếu có sự tối tăm tức có sự chiếu sáng. Cho nên tụng bác bỏ:

*Trong đèn tự không tối
Chỗ trú cũng không tối
Phá tối mới gọi chiếu
Không tối tức không chiếu.*

Thích: Sự quán sát này nếu không có bóng tối, nên đèn không tự chiếu, cũng không chiếu sáng vật khác.

Lại nữa, tụng nói:

*Không ít chỗ chiếu sáng
Đèn này hay chiếu gì
Sinh cũng không ít phần
Pháp sinh được thành tự.*

Lại có người nói: Lúc đèn kia sinh, tức có thể chiếu chẳng?

Luận giả nói: Nếu lúc đèn sinh cũng không thể chiếu, vì phần vị không tối trước tiên có thể phá. Nếu phần vị kia có tối tức có chỗ phá.

Như vậy mới nói: đèn có thể tự chiếu, cũng lại chiếu vật khác. Nay vì sao chỗ nêu này nói đến việc không đi tới chỗ tối mà có thể phá sự tối tăm. Nếu không đến, nên tụng bác bỏ:

*Vì sao đèn lúc sinh
Mà phá trừ bóng tối
Đèn kia lúc mới sinh
Không thể cùng nơi tối.*

Thích: Lúc đèn mới sinh, vì tánh không có, hoặc đồng thời, lại không có phần vị, hoặc đèn không đến chỗ tối mà có thể phá chỗ tối.

Lại nữa, tụng nói:

*Nếu đèn không đến (chỗ) tối
Mà có thể phá tối
Đèn ở trong khoảng này
Phải phá tất cả tối.*

Thích: Đồng pháp nếu không đến thì nhân sai biệt vô thể, ví như năng lực của đá nam châm có sai biệt, không có nhân quyết định. Ở đây nói là cũng chẳng có năng lực của nó, vì trước có chỗ thành tựu của nam châm kia đều ở khắp mọi chỗ, pháp này lúc sinh không có chỗ biểu hiện giảng giải, vì năng lực vô thể. Điều này tại sao?

Lại nữa, tụng nói:

*Nếu đèn thường tự chiếu
Cũng thường chiếu vật khác
Tối cũng nơi tự, tha
Tối che ắt không nghi.*

Thích: Đây chẳng phải là chỗ vui thích và chỗ tạo tác của chính nó có sự trái nhau, đèn cũng vậy. Đây chẳng phải là chỗ vui thích, đèn lấy sự chiếu sáng là tánh được tạo thành. Nếu đèn và bóng tối trái nhau thì đèn liền có thể thành tự chiếu và chiếu vật khác. Vì không có tánh tạo tác sai khác nên sự tối lấy bóng tối đã thành làm tánh. Nếu bóng tối và ánh sáng trái nhau thì bóng tối cũng phải tự tối và tối cả xung quanh. An lập như vậy chẳng có nghĩa này, như sắc của bình... hiện có thể thấy.

Trong đó cần phải hỏi: Chỗ nói pháp sinh tự sinh là chưa sinh sinh hay là đã sinh sinh?

Cho nên tụng đáp:

*Pháp sinh nếu chưa sinh
Tự thể không thể sinh.*

Thích: Vì chưa sinh không có “thể” nên không thể sinh. Nếu sinh không có thì như tánh nhân của sừng hổ... không sinh.

Lại nữa, tụng nói:

*Pháp sinh nếu đã sinh
Sinh rồi sao lại sinh.*

Thích: Nếu pháp đã sinh rồi trở lại sinh. Nghĩa này cần phải biết, như chỗ đã tạo tác của nó thì không tạo làm trở lại, cho nên đã sinh sao lại có sinh. Do đó cần phải biết, pháp không sinh ắt là đạo lý tự sinh. Nếu từ cái khác sinh thì nghĩa ấy cũng vậy. Nếu sinh lúc sinh thì xa lìa sự đã sinh, chưa sinh, riêng không có lúc sinh có thể được.

Lại nữa, tụng nói:

*Không, đã sinh, chưa sinh
Lúc sinh cũng không sinh.*

Hoặc có người nói: Lúc sinh kia là một ít phần đã sinh, một ít phần chưa sinh, trong khoảng giữa như vậy, không có “thể” riêng biệt.

Luận giả nói: Hoặc tánh của pháp sinh kia xa lìa nhau, hoặc có một ít phần có thể sinh thì pháp khác như thể cũng có thể sinh. Khoảng giữa ấy làm sao có chỗ sinh? Nếu tất cả pháp có chỗ sinh thì phải quán sát kỹ như thế, chẳng phải là nay đã nói, há có lúc sinh mà có thể được chẳng? Vì lúc sinh ấy không có phần vị. Lại nữa, tự thể của tất cả pháp không có phần vị có thể thành. Phải biết như vậy, nếu lúc không sinh, làm sao có pháp sinh kia có thể có được?

Lại nữa, thầy Tỳ-bà-sa nói: Vì có pháp thể vị lai sinh hưởng đến hiện tại nên lúc có sinh có thể sinh.

Luận giả nói: Vì sao lúc sinh trước tiên có thể của pháp sinh hưởng đến hiện tại, có pháp sai khác nào mà nói là lúc sinh chẳng? Trong đó, không có một ít pháp nào, làm sao có tự thể của pháp sinh ấy? Vì pháp sinh kia trước là tự thể vô tánh không có chỗ có được. Vì sao có chỗ thành tựu như vậy? Nếu pháp hiện chuyển thường không lìa tự tướng thì ở đây nói là trái nhau. Nếu chuyển trong quá khứ và vị lai thì chẳng hợp lý. Nếu cái riêng khác có thể sinh thì lúc sinh bờ kia cũng phải có ngựa, đạo lý này không có. Nếu không có một ít pháp dùng thể vị lai sinh hưởng hiện tại thì chỗ nêu về lúc sinh là trái nhau. Vì do như vậy nên lúc sinh không sinh, pháp đã sinh không sinh. Nếu sinh rồi lại sinh thì sinh kia tức không có “thể” được sinh, vì không có tự tánh nên không có, tức như sừng thỏ không có sinh.

Lại nữa, tụng nói:

*Đi, chưa đi, lúc đi Phẩm
trước, đây đã nói.*

Thích: Các thuyết này trước đã nói rộng.

Lại nữa, người của Ngũ Đảnh Tử nói: Nếu pháp thật không có tánh sinh, vì sao pháp nhân mà được sáng rõ.

Luận giả nói: Nếu bày quyết định của những người kia, ở đây đều ngăn phá. Trong đó phải biết, lúc không sáng rõ, nhân cũng không xa lìa, cũng vì sao lại có sự không xa lìa ấy? Ở đây nói sáng rõ, cho nên pháp đã đi, lúc đi, chưa đi, phẩm trước đã nói rộng. Nếu các pháp có chỗ xa lìa thì liền thành thô trọng, nhân không thật ở trước, cũng chẳng phải trước có chỗ sinh như vậy, cũng chẳng lìa nhân mà riêng có “thể” của pháp, vì có chỗ xa lìa.

Có người khác nói: Có quả có thể sinh, vì do nhân của chính nó hòa hợp, hoặc tánh nhân của vật thể hòa hợp với chủng tử..., công năng và nghiệp dụng kia, ở đây không sai biệt. Nếu không sinh thì vì sao tự sinh và tha sinh được thành chẳng? Vì do như vậy nên tất cả quả kia đối với tất cả thời và tất cả xứ đều có chỗ sinh.

Luận giả nói: Chỗ nói hòa hợp là một tánh hay là khác tánh? Hoặc đã sinh, chưa sinh, hoặc lúc sinh thì tự nhân của quả kia có hòa hợp chẳng? Sự kế chấp này đối với tất cả xứ đều chẳng hợp lý. Nghĩa là đã sinh, chưa sinh đều không có tánh. Tánh đầu tiên của nhân và quả kia đều không lập, không chỗ biểu hiện, diễn giải về tánh có vô thể. Cho nên chỗ nêu của ông về chủng tử... hòa hợp đã sinh, chưa sinh đều không sở hữu, vì sự đã sinh, chưa sinh đều vô tánh. Nếu có chủng tử... hòa hợp tức chỗ thành lập trái nhau, vì không có tánh chưa sinh có thể giảng rõ. Nếu không có chủng tử... hòa hợp ấy thì như sừng thỏ... Cho nên không có quả hòa hợp có thể có. Làm sao pháp sinh sẽ có chỗ có được? Lại có người nói: Pháp sinh không trái nhau. Đó là nói lúc sinh. Cho nên tụng bác bỏ:

Nếu lúc sinh có sinh

Tướng sinh kia đã phá.

Thích: Chẳng phải theo tuần tự ấy, trong đó vì sao? Hoặc có hoặc không, cũng có cũng không, xa lìa tất cả xứ đều ngăn phá.

Lại có người nói: Nếu pháp sinh này từ lúc duyên sinh, vì sao chỗ sinh không có đạo lý? Như gọi là bình sinh, bình từ duyên sinh, lúc sinh như vậy bèn có chỗ thành tựu.

Luận giả nói: Nếu lúc sinh kia quyết định có bình, bình này vì sao sinh rồi lại sinh? Vì bình kia lúc sinh, chưa có phát khởi sức tác dụng. Bình này làm sao có lúc sinh riêng, có pháp sinh riêng biệt mà sẽ được ư? Vả lại, lúc không có bình sinh, sự đã sinh trở lại có tướng nương tựa có thể được, các có đối tượng tạo tác nếu xa lìa chỗ nương tựa, cũng

chẳng hợp đạo lý. Cho nên tụng bác bỏ:

*Vì sao lúc sinh sinh
Mà nói là duyên khởi.*

Thích: Các ngoại đạo... dùng biện tài thiện xảo mà nói về pháp duyên sinh, chỗ nói của họ trái với tự tướng. Phật nói về duyên sinh không đồng với chỗ hiểu biết của tất cả ngoại đạo, nên Phật phá trừ biện tài thiện xảo kia để họ siêng cầu đối tượng nhận biết. Pháp nơi đối tượng nhận biết của họ ở trong Thắng nghĩa đế quán sát là không có nghĩa. Những ngoại đạo kia hủy báng về nhân quả, khởi căn bản ác kiến. Phật dùng phương tiện pháp thiện để hóa độ, làm cho họ được dứt trừ sự không chánh kiến. Như Phật dạy: Vì đây có nên kia có, vì đây sinh nên kia sinh. Nói như vậy... đều là thế tục đế, chẳng phải là Thắng nghĩa đế. Thắng nghĩa đế là, tụng nói:

*Nếu các duyên sinh pháp
Tự tánh kia tịch diệt.*

Thích: Vì nghĩa này xa lìa tự tánh. Như Khế kinh nói: Phật dạy: Này Đại Tuệ! Tự tánh của các pháp xưa nay không sinh, nhưng vì tất cả tánh hòa hợp, cũng chẳng phải không có tự tánh.

Lại nữa, tụng nói:

*Cho nên sinh lúc sinh
Như vậy đều tịch diệt.*

Thích: Đây không phải không hòa hợp, đối trị lỗi lầm, hướng là có chỗ sinh như vậy sao? Nên tụng trước nói: Nếu tự tánh pháp duyên sinh là tịch diệt, vì lại không có tự tánh. Cho nên nhân duyên phát khởi chỗ sinh và tác dụng... của các pháp không có thật.

Lại có người nói: Nếu pháp từ duyên sinh, có thể gọi là lúc sinh chẳng? Nên tụng bác bỏ:

*Nếu pháp lúc chửa sinh
Như bình... sao có được
Pháp duyên tạm hòa hợp
Đã sinh sao lại sinh.*

Thích: Vì sao thể có “thể” được sinh mà không có đạo lý lúc sinh? Nghĩa là vì chỗ sinh chẳng có, ví như pháp chưa sinh, chỗ sinh kia không có tự tánh. Đây là nói nghĩa thành.

Lại nữa, tụng nói:

*Nếu lúc sinh có sinh
Đó là có chỗ sinh
Các tánh sinh như huyễn*

Sinh này ai lại sinh?

Thích: Nếu pháp đã sinh lại có sự sinh riêng khác thì việc sinh tức là vô cùng. Cho nên quyết định không có pháp sinh có thể tạo tác, cũng chẳng phải riêng có bản sinh có thể sinh nơi sự sinh.

Lại nữa, tụng nói:

*Nếu đã sinh lại sinh
Sinh này tức vô cùng.*

Thích: Đây là không có sự chưa sinh, cũng không có đạo lý bản sinh có thể sinh.

Lại nữa, tụng nói:

*Nếu không sinh mà sinh
Pháp đều sinh như vậy.*

Thích: Nhưng pháp sinh kia cũng vậy. Tại sao có ý cho rằng sự sinh này làm sự có sinh. Trong lý chân thật không có sinh có thể có, chẳng phải là ý đeo đuổi cho là tất cả có.

Lại nữa, tụng nói:

*Pháp có không phải sinh
Không cũng chẳng hợp lý
Có, không đều không đúng
Phẩm trước, đây đã nói.*

Thích: Phẩm trước chứng thành là tại sao pháp sinh có chỗ có được. Trong đó phải hỏi: lúc diệt có thể có pháp sinh lập chẳng? Nghĩa là các tướng sinh sinh rồi liền hoại, vì tánh hoại các pháp đều đồng đẳng.

Cho nên tụng đáp:

*Nếu lúc diệt có sinh
Không “thể” mà có được.*

Thích: Trong đó, không phải đồng thời sinh diệt, phần vị lúc sinh cũng không có diệt.

Lại nữa, tụng nói:

*Nếu lúc pháp không diệt
Thể kia không thể được.*

Thích: Như hoa đốm giữa hư không..., trong đó pháp trú chẳng phải hoàn toàn có chỗ trú, thuyết này không thành.

Trong đó phải hỏi: là trú của thể chưa trú hay trú của thể đã trú, hay là trú của thể lúc trú?

Cho nên tụng đáp:

*Thể chưa trú không trú
Trú, không trú trái nhau*

*Trú, lúc trú, không trú
 Đây sao lại có trú?*

Thích: Trú là hai pháp quá khứ và hiện tại đồng thời, một chỗ không sinh, cho nên không trú. Lại xa lìa sự đã trú, chưa trú, thì nay trú không có “thể”. Nghĩa là vì trong Thắng nghĩa đế không có pháp sinh có thể có được. Từ trước đã nói rộng, đều để chứng thành về pháp sinh không thật, pháp sinh nếu không có, làm sao có trú.

Lại nữa, tụng nói:

*Nếu lúc diệt có trú
 Vô thể kia đạt được
 Trú và diệt trái nhau
 Trong vị trú không diệt.*

Thích: Nếu nói lúc không diệt thì “thể” kia không thể có được, vì pháp diệt tùy theo tướng hữu vi. Nếu lúc trú có diệt thì không có đạo lý này của chỗ đã nêu trong đó.

Lại nữa, tụng nói:

*Các pháp nơi lúc thường
 Đều có tướng lão, tử.*

Thích: Lão là biến đổi suy yếu hơn so với tướng trước. Tử là nghĩa hoại diệt, nghĩa là vì tự thể ở tất cả lúc mà thường chuyển dịch. Nếu lúc có sinh, tức không có pháp lão, tử thành. Sau cũng không được pháp sinh có thể thành, như lửa không có tánh lạnh, đây là chỗ quán sát.

Lại nữa, tụng nói:

*Nhưng có những pháp nào
 Lìa lão, tử có trú.*

Trong đó phải hỏi: Các pháp trú hiện có là trú tự thể hay có pháp trú riêng biệt mà thành trú chăng?

Cho nên tụng đáp:

*Trú không trú tự tướng
 Trú khác chẳng hợp lý
 Như sinh không tự sinh
 Cũng không từ tha sinh.*

Lại như biệt tụng nói:

*Trú này nếu chưa trú
 Thể trú làm sao lập?
 Trú này nếu đã trú
 Trú nào có thể thành.
 Nếu đã trú lại trú*

*Trú này tức vô cùng Nếu hoặc trú vô
trú Pháp đều trú như vậy.*

Luận giả nói: Tất cả pháp sinh đều tùy thuận mà nói. Nếu có chỗ diệt tức không có hai pháp sinh và trú, vì tánh lia nhau, sự diệt kia không có. Các thuyết về pháp sinh, trú, diệt như vậy đều đúng.

Trong đó phải hỏi: Chỗ nói về diệt là diệt khi đã diệt hay diệt lúc đang diệt?

Tụng đáp:

*Pháp đã diệt không diệt Pháp chưa diệt, diệt
không.*

Thích: Vì sao là pháp đã diệt không diệt? Nghĩa là pháp diệt rồi, thì diệt tức không có “thể”, trong đó pháp diệt vô thể kia không sinh. Như vậy cũng đúng, lúc diệt và chưa diệt đều có lỗi. Vì sao? Vì tất cả pháp ở trong Thắng nghĩa để đều dừng bỏ sự sinh ấy.

Lại nữa, tụng nói:

*Lúc diệt kia cũng vậy Không sinh sao có
diệt.*

Thích: Pháp sinh đã vậy, sao có thể trú, cũng là không thể được, vì hai pháp trú và diệt kia trái nhau. Cho nên sự không trú cũng là không diệt. Sự không trú kia là lia tánh trú. Nếu trừ bỏ pháp trú thì pháp diệt liền thành, cho nên không có phần vị các vật. Như vậy cũng không có thể của tất cả vật.
